

LIBERTATEA

Abonamentul:

Prețul foii „Libertatea” cu adăusele sale „Foaia Inter.”, literară-illustrată și „Tovărășia”, economică, — e următorul: pe un an 8 coroane; pe 1/2 an 4 coroane.

Pentru economi: numai 5 cor. pe an!

Pentru România pe an 30 Lei; pentru America 2 1/2 dolari.

Foaie națională politică.

Apare în fiecare Sâmbătă.

Inserțiuni:

1 pag. 48 cor., 1/2 pag. 24 c., 1/4 pag. 12 cor. etc. — La inserate ce să dau de mai multe-ori, să fac reduceri de taxă

inserțiunile ca și abonamentele să plătesc înainte.

Manuscripte nu să dau napoi.

Să ne câștigăm pretini.

Sub acest titlu ziarul „Bud. H.” scrie un articol în fruntea numărului său dela 20 Mai, în care spune printre altele:

„Dacă privim în jur de noi în lume, trebuie să vedem că națiunea noastră, icuită între celelalte națiuni cu năzuinți potrivnice, în mijlocul atitor valuri contrare, — Maghiarul nu are nicăiri un pretin adevărat!

„Popoarele slave ne urâsc, căci pe vremuri (prin așezarea pe aceste locuri) am rupt slavismul în două, în slavii de Miază-noapte și de miază-zi, și și azi împedecăm unirea (împreunarea într'una) a Slavilor prin șederea noastră între ei.

„Nemții sunt dușmani întăririi noastre naționale, căci stăm în calea înaintării lor pe drumul spre domnia Răsăritului...

„Nici în nemijlocită apropiere, nici aiurea pe aproape, nu avem un popor înrudit cu noi, care să numere și el ceva ca putere, — și această lipsă de rudenie să face cu atât mai simțită, cu cât începe a domni peste toată Europa politica de neam, care în apus nizuește spre predominare ca așazis „pan-germanism” (năzuința de a face domnitoare peste lumea din jurul ei pe vița germană, nemțască), în miază-noapte ca pan-slavism, (domnia neamurilor slave).

„Și pe cînd celelalte popoare din Europa să socotesc pe sine de înfrățite, după ginta latină (Francezi, Italiani, Români, Spanioli), sau Slavă sau germană, — pe atunci pe Unguri îi privesc ca pe o ramură a viței mongolice (de prin Azia) rătăcită pe aici, și pe ori-ce mapă ne uităm, pe Unguri îi vedem însămnăți

cu o peată galbină, semnul viței mongolice!!

„Iar dacă aici în țară privim în jur de noi, vedem că stăm față în față tot cu dușmani. România privește spre România. Slavii de miază-zi (Sirbii, Croații) năzuiesc spre formarea unui stat slav de sud. Intre Slovaci de Miază-noapte cucerește loc așitarea ce o fac Cehii din Austria, și Allddeutsch-ii (agitătorii nemți). vreau să ne facă din Nemții nostri dușmani“...

„Dacă privim la vecinii nemijlociți, la Austrieci, cu cari stăm sub un cap domnitor, ne întilnim cu cea mai înverșunată dușmănie!

„In urmă însași casa noastră regească (domnitoare), nu ne e pretin și nu vrea să ne înțeleagă năzuințele și aspirațiile.

„Cu un cuvînt: pe noi nimenea nu ne iubeste, căci nimenea nu ne înțelege, toată lumea e pornită contra noastră și nicăiri nu este nimenea, pe care să ne răzimăm!..

„Și asta așa e de vre-o patru sute de ani“!..

Acestea-'s tot atîtea adevăruri, din cari ar urma ca foaia maghiară să scoată învățăturile potrivite pentru o îndrumare a vieții și politice maghiare pe căi, care să-'i a ucă alte zile, mai senine, mai pretinoase, nu ca cele de azi, tot între suliți.

Incheerea și învățatura firească și singura dreaptă ce s'ar putea trage din cele de mai sus ar fi: Să căutăm ca să ne punem și noi bine macar cu unul ori două din popoarele ce ni-'s aproape, care să ne fie pretine, bune, ca să avem pe cine să ne răzimăm și noi în zile de nevoi! Iar fiindcă pretin ajungi mai ușor cu acela care are cam o soarte cu tine,

care merge spre aceleași ținte ca tine, ori e amenințat de aceleași primejdii ca tine, — poporul la a cărui pretinie ar trebui să se gîndească ungurii mai întii, ar fi poporul român, cel amenințat în viitorul său de aceleași primejdii, ca și cel unguresc. Și apropierea între aceste popoare, în scopul de a să răzima unul pe altul în zile grele, ar fi nu numai cu putință, ci să va dovedî odată ca o arzătoare trebuință.

In loc de asta însă, ziarul maghiar trage încheiere, că în fața acestor stări, națiunea maghiară trebuie întărită și iar întărită, așa ca alții să umble după prietenia ei! Iar asta o poți ajunge numai prin o strașnică politică de maghiarizare, prin care s'o faci să se prefacă în țara asta toți locuitorii în Unguri, c'atunci »națiunea« fiind »tare«, vor umbla alții după pretenia ei!..

Și iaca să dovedește de nou, că politiciii maghiari, deși-'s în stare să vadă primejdiile mari ce le cuprinde în sinul său viitorul pentru neamul lor, și văd strîmtoarea stării lor, — nu-'s în stare deloc-deloc să tragă încheerile firești pentru o politică cuminte, care să mai împuțineze din acele primejdii, ci par'că anume le adună, le așită, le cresc ei înșiși!

Ceea-ce ar putea ajunge în cîțiva ani de politică cuminte, pe cale firească, — cearcă să ajungă prin o politică de nimic, ce nu duce la țintă nici în sute de ani!

UNELE—ALTELE

Iar' osînde pe foi:

— „Tribuna“. —

Martî în 24 Mai n. s'a pertractat înaintea tribunalului dela Oradea-mare un nou proces de pressă (pentru tipar) al ziarului național „Tribuna” din Arad. Era pe banca acuzaților redactorul răspunzător dl Constantin Savu.

Redactorul român a fost osîndit la 6 luni arest de stat și 400 cor. în bani, pentru publicarea unui articol ce n'a plăcut procurorului.

Și, lucru minunat, procurorul a dat recurs la Curie, că prea puțin s'a dat de tribunal, Curia să facă bine să mai miertue și dela sine ceval

— „Drapelul“. —

Am scris și noi, că redactorul „Drapelului”, dl Nic. Jugănariu, a intrat de curînd în temnița din Seghedin, ca să-'și înceapă pedeapsa de 3 luni arest de stat la care a fost osîndit pentru-că a lăsat să se publice și în numitul ziar o scrisoare a vestitului scriitor norvegian Björnson, care nu dă cu tîmție după politiciii unguri.

Ci abia s'a așezat bine la Seghedin, și iaca, pe ziua de 21 Mai n. a fost citat de tribunalul din Timișoara să vie să stea de față pentru băgarea în foaie a unei dări de samă despre adunarea socialistilor la Viena în Septembrie anul trecut. Și în acea dare de samă procurorul a văzut „așitare” contra patriei maghiare. Și l'a luat drept aceea de guler pe redactorul român și jurații l'au aflat — să putea altfel? — vinovat, și tribunalul i-a mai croit patru luni arest și încă 400 cor. în bani!

— „Slovensky Tizdenik“. —

Ziarul național slovăcesc „Slovensky Tizdenik” a publicat în Decembrie anul trecut un articol sub titlu „Mincinoșii”, în care a frecat nițel nasul politicilor din Pesta. Ci procurorul a găsit că în articol este și „așitare” la ură asupra Maghiarilor și i-a făcut proces, și săptămîna trecută îi dederă redactorului slovac Iosif Kustra 3 luni arest și 1200 cor. în bani!

Ca pe la noi.

Pedeapsa întărită.

Pedeapsa ce s'a dat de poliția din Arad dlor V. Goldiș, Dr. I. Lucaciu, Dr. N. Oncu, Dr. St. C. Pop și Mih. Veliciu, de cite 150 cor. pentru că înființaseră și deschiseră în Arad Cancelaria clubului național ca cancelarea partidului național român — a fost întărită și de ministru.

Jertfă culturală.

Di Dr. *Lucian Borcea* avocat în Sibiu, a dăruit pentru „*Fondul Cultural*” înființat de conzistorul din Sibiu 200 cor.

Avind în vedere scopul înalt al acelui fond, jertfele aduse pentru creșterea lui, sunt o laudă strălucită peste cei-ce le fac!

Pentru Brad.

În comuna noastră *Ruși* (tract. Hațegului) căsătorindu-sa la 23 Maiu n. doi frați deodată și primind sf. taină a cununiei bisericesti, anume: Ioan Dumbuleu cu Thita Botuca și Zafir Dumbuleu cu Saveta Prundari, toți din comuna Ruși, — la propunerea și indemnul preotului local Georgiu Medrea, venitul pentru jocul mireșelor s'a dat la fondul *Gimnaziului din Brad*. Au incurs dela următorii: Georgiu Medrea preot, Zafir și Ioan Dumbuleu, Szatmari St. notar, Fintz Gref oficiant la gară, Precup Ionaș pantofar cite 1 cor. Aron Prundar 1 cor. 20 fil. Ioan Botuca și soția 80 fil. Maria Mir 60 fil. precum și alții după bunăvoință. La olaltă 8 cor. 38 fil. cari s'au trimis prin administrația foii »*Libertatea*« la Brad.

Sărbări la Seliște.

Banca românească din Seliște (I. Sibiu) »*Cassa de păstrare*« implinind 25 ani dela înființarea sa, ține a doua zi de Rusalii o *adunare generală festivă (de sărbătoare)* în sala mare a școlii române, — dându-să samă de sfârșiturile ajunse de această bancă în acest întii sfârțar de veac.

Știm că frumos, strălucit chiar și-a implinit »*Cassa de păstrare*« din Seliște menirea sa în acest timp, — frumos va fi raportul cu care va putea sta naintea acționarilor săi! Vom aduce spicuri din el.

Și până atunci ne alăturăm la urările sincere ce să aduc acestei bănci: *sa ajungă încă multe-multe atari iubilee*, putind arăta în firul tuturora atita rod bogat în jertfa nobile pentru trebuințele culturale și naționale ale poporului, atita idealism nobil, cite poate arăta cu fală ca podoabă a lucrării sale în acest întli pățrar de veac.

— Tot atunci își ține în Seliște adunarea gen. și »*Solidaritatea*« tovărășia băncilor noastre.

Femeile cu drept de vot.

Auziți, vedeți și mirați-vă! În vreme-ce noi nu putem răzbi în inima Europei celei culte, a avea toți bărbații drept de vot, prin care să poate iniri asupra lucrurilor de conducere a țării, a comitatelor, a comunelor, — în *Australia* s'a ajuns, după o luptă bine purtată de ani de zile, că *femeilor s'a dat drept de vot deopotrivă cu bărbații!*

Într'o vreme ele răzbișe numai în dietă, casa de jos a deputaților, iar casa de sus, a senatorilor (sfatul bătrînilor) respinsese legea primită de dietă care le da și femeilor vot. Acum femeile să vede că s'au dat mai bine și pe lingă bătrîni, că au cîștigat și dintre ei partea cea mai mare, și acum au dat și ei întărire acelei legi!

E drept însă că în *Australia* nu domnesc Unguri, ci — Englezii!

Isprava unei bănci ungurești din Petroșeni.

Este cunoscut, că comuna Petroșeni, în urma bogăției de cărbuni de piatră ce să află, a luat o mare desvoltare. Va fi, nu peste mult, una din cele mai mari comune a comitatului Hunedoarei, ba să va preface în oraș de frunte aici. Că aleargă lume de pe lume acolo, ca să capete lucru, să ajungă la avere, unii după lucrul palmelor lor, alții după lucrarea cu știința lor. Prin acest fuunicar de lume să viră apoi speculanții cu gînduri blăstămate și pescuesc în turbure și trag foloase mai altfel ca dreptii muncitorii!

Printre alte multe întreprinderi, s'a înființat în Petroșeni și o bancă »*patriotică*«, ungurească, sub numirea »*Petroșenyi Hitelbank részvénytársaság*« care condusă de mari »*patrioți*« își cîștigase »*încrederea*« lumii și îi mergea bine. Notarii de pe sate împingeau pe Români de spate să iee împrumuturile de aci, iar de au niște creițăruși cruțați, să-i bage ca depunere aci, nu la banca românească de acolo sau de aiurea. Și adunase banca maghiară frumoase depuneri și dela Români, iar bani pe camete bune dase mai ales la Români.

Azi această bancă patriotică e pe dungă, a bancrotat, făcînd groaznice pagube la acei cari și-au încredințat ei averile spre păstrare și făcînd și de aci încolo nespuse de mult năcaz celor ce au de lucru cu ea, fie și ca datorași sau ca chizeși (cavenți).

Dar ca să nu să creadă că din noi vorbește patima, — auziți cum o grăește de bine o

foaie ungurească, »*Déva és V.*« din Deva. Ea scrie în numărul său mai nou:

„Isprăvile unei bănci“

Sunt citeva săptămîni declind *Petroșenyi Hitelbank részvénytársaság* a ajuns în concurs (bancrot). Întimplarea în sine încă a stărnit uimire, nu numai printre oamenii de finanțe (de bani), ci peste toată țara.

»Isprăvurile acestei băncii dela Petroșeni însă, acum ies mai bine la lumină, prin cercetarea (judecătorească) ce s'a început. Putem spune că s'a făcut abuzuri (lucruri neieritate) în măsuri atit de mari, că să poate pune în vedere pornirea urmării crminale (a vinovaților).

»*Această bancă a ajuns a fi un blăstăm pentru ținutul Petroșenilor! Cu milioane a păgubit pe locuitori prin cele mai de jos apucături ce numai să pot închipui!*

»Banca din Petroșeni a fost o așanumită »*bancă de familie*«. Directorul ei era *Gerbert Béla*, subdirector *Gerbert Otto* și *Abraham Jozsef*, avocat în Petroșeni. Familia *Gerbert* însăși, avea și anul trecut fama de putredă de avută! Și banca să pricepea de minune la aceea, ca să se țină pe sine la supravață (sus, la iveală). De pildă în încheerea socoților de pe 1908 au arătat un cîștig curat de vre-o 40.000 cor. Că: pe ce temeiu, nu ne putem nici închipui, căci *din Februar 1908 ei nici nu mai purtau cărți* despre trebile băncii. Arătarea însă era amăgitoare. Au plătit chiar și »*dividende*« din cele 40.000 cîștig. Lucrul acesta pe mulți i-a dus în rătăcire, și acum să vede că a fost numai o apucătură. Că acțiile cele mai multe erau în mîna familiei *Gerbert*, și așa cu »*impărțirea de dividendă*« au aruncat prav ieftin în ochii lumii. (Că doar ei șieși nu-și plăteau »*dividendă*« dacă nu era de unde).

»Iar după asta și-au urmat cu îndoită putere isprăvile păcătoase:

»Și anume: »*cambiile (vecselele) ce să aflau la bancă, cu toate că datorași, la scăderea acelora, le-au regulat* (plătind pe cel vechiu, ori o parte din el, și dînd altul nou în locul lui), nu numai că nu le-au răscomparat dela băncile mai mari la cari le zălogiseră (reescomptat), ci au băgat acolo acum și cele nouă, pe care oamenii le daseră la regulate!

»E uriașă suma acestor fel de cambii, și e și mai mare suma cu care banca usta fără de suflet, a păgubit pe datorași săi, căci *aceștia trebuie să plătească acum nu numai cambiile cele dintii (originale), ci și cele băgute în locul lor!* Acela dară care a căpătat dela banca din Petroșeni,

de pildă 1000 coroane, poate ajunge să plătească 3—1000 cor. napoi!

»*Și partea ceamai mare a celor păgubiți sunt oameni de rînd* (din popor. Adecă săracii Români din acel ținut! Red. »*Libertatea*«).

»Pentru aceea în ținutul Petroșenilor e o ferbere primejdiasă, căci acum, în firul concursului (desfăcării băncii) vor fi pîrte toate cambiile! (Alt rînd de bine pe capul bieților datorași! Red. »*Libertatea*«). Nenorocitul țaran, în știința că el și-a plătit cambiul, țințuește furca de fer spre peptul executorului și a gendarmului (ce vin să-i mai cuprindă odată ori de două-ori averea pentru același cambiul plătit!).

»Dar au fost și isprăvuri de alt soi. N'au plătit *depunerile* (banii ce oamenii i-au dus și așezat în banca lor spre »*cruțare*« și »*creștere*«). Printre cei-ce au făcut arătare (că nu i-s'au dat afară creițarii depuși) vedem de pildă, pe un păzitor de tren (bactăr) *George Szikra*. Acest păzitor 9 ani de zile și-a dus pe rînd lăptiuțul dela vaca sa și creițărușii căpătați pe el, i-a băgat în bancă. Și-a adunat așa 1900 coroane (cam 100 florini pe an pusese bietul om). De mai multe-ori și-a cerut banii afară, dar totdeauna l'au respins cu vorba, că acum nu sunt bani în bancă. *Iar după mărturia cărților*, în aceeași vreme au plătit afară depunerea *Morii Gerbert* de 300.000 cor. și membrilor familiei *Gerbert* în 4 rînduri cite 60.000 cor. Iar banii păzitorului, fi-rește, i-a dus *Jiul*...

»*Passivele* (datoriile) înștiințate până acum la tribunal contra băncii, fac un milion și șapte sute de mii (din care, o, ce puțin să va mai putea plăti!).

»Așa auzim, că creditorii vor păși cu arătări criminale cu grămada, pentru pedepsirea acestei purtări josnice!

Așa grăește, scîrbită, însăși o foaie maghiară.

Noi nu mai avem nimic de adaus, decît să deplîngem pe săracii nostri frați țărani din Petroșeni și jur, cari au avut »*încredere*« în banca ungurească numită, și s'au băgat în jugul ei ca datorași, ori i-au încredințat spre păstrare creițărușii lor scumpi, și acum iaca ce au de pătimit! Cei-ce au băgat banii în bancă, îi perd de tot, ori aproape de tot; cei-ce au băgat vecsele, le vor plăti de 3 ori sau de 3 ori. Că să înșelăm oamenii după gura domnilor cîrtari, în loc să-și facă lucru năimăi cu băncile românești cîrtite, care nici una nu a făcut și nu face mișelii și lucruri de înșelare a poporului! Și doar avem bancă românească în Petroșeni, în Pui, în Hațeg, Hunedoara, Orăștie, Brad, Ilia, Dobra, Deva, cari la olaltă pot mi-

țării trebuințele de credit ale poporului nostru!

Invăța-vor oare ceva oame-nii noștri din groaznica pățanie a miilor de Români nenorociți dela Petroșeni?

Nemții și apa Crișului alb.

Am arătat în mai multe rânduri măsuratele pagube, ce le fac Nemții, cari lucră băisagurile dela Ruda, aruncând toată peatra rea în apa Crișului alb. Pe întindere de peste 100 de km., pește în apa Crișului nu mai poate trăi, vita nu o poate bea, omul nu o poate folosi la nimic. Valea-Crișului, mana pământului, singurul pământ mai de preț a bieților Românași din acest ținut sărac, e plin cu piatră de-a Nemților, pe unele locuri în grosime de 80 cm., și nu mai dă nici o roadă; azi-mâne e pustă de nisip sburător, cu care să joacă vântul în dragă voie.

Bieții săteni, și nepricepuți și fără conducători, până acum au primit năpasta aceasta așa cum primesc grindina ori seceta.

Abia acum, după atîta ani și atîtea pagube, au început a să mișca. Dar și acum bieții sunt tare greoi și nu știu încotro să apuce.

A fost purces o mișcare chiar administrația, — dar aceasta iute s'a potolit. Unul cite unul apoi au început satele, adecă cei păgubiți. Au cîștigat părerea învățaților, cari dovedesc că apa așa întulburată nu e bună de nimic, iar nisipul acela strică holdele și prețuindu-și tot omul paguba au început procese cu advocații Dr. Papp din Brad, Dr. Nemeș și Dr. Oncu din Baia de Criș.

Numai din comuna Mesteacăn și numai în procesele mai mari date la-adreptul la tribunal, paguba trece peste 100.0000 Cor.

Nemții îngroziți au început a intra la tocmeli cu sătenii. În vreme ce se fac târguilele pentru paguba Nemților, tot cam pe atunci se nimeriau prin sate și stringătorii de dare, și oamenii, bătuți de atîtea nevoi, se dau târgului uneori cu prețuri de batjocură.

Apărați-ve avutul strămoșesc, oameni buni, până nu e prea târziu, că de nu, o să se izbăviască vorba ceea:

„Munții noștri aur poartă,
Noi cerșim din poartă-n poartă“.
Vom mai reveni. X.

Ciți locuitori are lumea?

După numărătorile făcute mai de urmă, reese, că pe uriașul glob pămîntesc, mișună miile de neamuri de oameni albi, galbeni, negri etc., în număr de 1504 milioane, răspîși peste fața a tot pămîntul

și adunați în felurite mușnoaie, ca neamuri de sine, în țări felurite, pe cele 5 părți ale globului, în Europa, Azia, Africa, America și Australia.

Din acest număr de locuitori, cea mai mare parte să află în Azia, care are 763 milioane și 791.634 locuitori.

După Asia vine Europa, cu 407 milioane și 469.364 locuitori și Oceanania cu ale ei 43 mil. și 798.688 locuitori.

Cele două Americi nu au decît 146 milioane 850.179 locuitori.

Africa 141 mil. 744.688 locuitori.

Din datele de mai sus să poate vedea că cea mai deasă populațiune la kilometru pătrat, să află în Europa, de oarece la un număr de 10.361.161 kilometri pătrați, are o populațiune de 407.469.364 locuitori, pe cînd America la o întindere de 40.426.374 k. m. p. nu are decît o populațiune de 146.850.179 locuitori.

Dacă căutăm să vedem cum să împart aceste populațiuni pe țări, aflăm următoarele:

În Europa, din 407 milioane și 469.364 locuitori, cea mai mare parte trăesc în Rusia, adică 112 milioane și 134.481 locuitori. În al doilea rînd vine Germania cu 50 milioane și 367.178 locuitori, iar în al treilea rînd vine Austro-Ungaria cu 45 mil. 405.267 locuitori.

Marea-Britanie (Anglia) și Irlanda are 43 mil. 740.000 locuitori, iar Franța 38 mil. 961.945 locuitori.

România are o populațiune de 6 mil. 500.000 (șase mil. și jumătate) locuitori, Turcia 6 mil. 130.200, Olanda 5 mil. 509.659. Portugalia 5 mil. 423.132. Bulgaria, Sîrbia și Grecia, între două și trei milioane jumătate locuitori.

În Azia cu 763 mil. 791.634, cea mai mare parte o cuprinde China, care numără locuitori 330 mil. 130.000 și care este și cea mai populată țară din lume.

India (stăpînită de Englezi) are 295 mil. 213.000 locuitori.

În Asia, cele mai multe colonii le stăpînește Marea-Britanie (Anglia) care are de tot în Azia 302 mil. 655.908.

Franța stăpînește 18 mil. 073.714 locuitori; Rusia 15.505.540, Turcia 16.898.700 iar Japonia 3.000.111 locuitori din Azia.

În Africa întreaga populațiunea e 141 mil. 741.688 din cari statul Congo numără 19 mil. locuitori; iar sub domnie franceză stau 12 mil. 700.000 locuitori.

Nigeria-de-Nord, posesiune a Marelui-Britanii, are o populațiune de 10.000.000 locuitori, iar Egiptul, posesiune a Turciei și administrat de Englitera, cuprinde 9.821.045 locuitori.

Domnie în Africa au: Marea-Britanie cu 30.744.431 locuitori, Franța cu 44.279.339, Germania cu

11.907.018, Portugalia cu 6.459.527, Turcia cu 10.821.045, Spania cu 301.228 și Italia 732.100 locuitori

În America, dintr'o populațiune de 146 milioane 850.179 locuitori, cel mai mare număr îl are Statele-Unite, cu 76 mil. 159.386 locuitori, Brazilia cu 14 mil. 400.000 loc. Apoi Canada englezească, cu 5.528.847 locuitori.

Marea-Britanie are de tot în America 8,062.318 locuitori, Franța 428.819; Olanda 144.652; Danemarca 43.222 și Statele-Unite încă 953.243 locuitori.

Oceania (Australia cu ostroavele vecine) are 49 milioane, din cari Marea-Britanie stăpînește 5,522.613 locuitori, Olanda 37,733.602, Statele-Unite 7,803.103; Germania 452.710 și Franța 89.121 locuitori.

După cum să poate vedea din datele de mai sus, Azia cuprinde aproape jumătate din populațiunea globului pămîntesc, cu toate aceste nu populațiunea sa este cea mai deasă, dacă socotim marea întindere de loc ce cuprinde.

Cea mai deasă populațiune este în Europa, de oare-ce aci, față de întinderea ce are, să vin 41 locuitori pe kilometru pătrat, pe cînd în Azia nu vine decît 20 locuitori la klm. pătrat. În Africa trăesc 5 locuitori pe klm. pătrat, iar în America și Oceanania cite 4.

În ceea-ce privește populațiunea țărilor, sunt cinci „mari-puteri“: Britania, China, Rusia, Franța și Statele-Unite, care stăpînesc două treimi din întreaga populațiune a globului pămîntesc!

Imperiul Britanic (Anglia) este cel mai întins, de oare-ce să întinde, împreună cu coloniile sale, pe o suprafață de 29,000.000 kilometri pătrați, ceea-ce înseamnă că această mare putere cuprinde aproape un sfert din teritoriul pămîntului! Iar avînd în vedere că limba engleză e limba oficială și a Statelor-Unite americane, — vedem că limba engleză e doamnă peste o treime din întreg globul pămîntului!

Un învățător „patriot“.

În vecinătatea Blajului este comuna Ciufudiu, comună curat românească. În această comună este un învățător Hornár Șandor. „hazafi-tanító“ (învățător patriot).

Despre acest rătăcit s'a mai scris în anul trecut și în „Lupta“. Atunci dl Ioan Mișu Ciufudeanu, a voit să predea cu tinerimea din Ciufudiu o piesă teatrală, ca din venitul aceleia să se pună bază unei biblioteci populare, care să slujească drept mijloc de luminare poporului din acea comună, atît de înapoiat în multe

privințe. Să nizuia să lege de inima tineretului cu deosebire, dorul de a ceti.

Atunci numitul „patriot“, a bătut pe la ușile solgăbirăiatului din Blaj, rugîndu-l să zădărnicească predarea teatrului în Ciufudiu. Solgăbirăul a chemat nainte pe dl Mișu Ciufudeanu și pe alți doi membri din comitetul arangiator, și le-a spus, că învățătorul din Ciufudiu i-a insinuat, că vreau să facă „adunare națională“ politică, și nu teatru! După ce dîșii au spus cum stă lucrul — au primit îngăduință, și teatrul s'a predat și încă a reușit cit să poate de bine.

Acum vine din nou acest om uitat de Dzeu, și în ziua de 11 April, ziua Sfintelor Paști, mergînd în Tiur (comună vecină) unde să află notariatul, l'a rugat pe notar să facă o pîră în numele lui la solgăbirăiat. Notarul a și luat cu el protocol, în care patriotul nostru spune despre dl Mișu Ciufudeanu, că face „agitație“ în comună, și a răsculat poporul contra Ungurilor!, că l'a provocat să iee de pe școală steagul unguresc într'o zi de 15 Martie, cînd el l'a pus ca patriot, apoi, că într'o Duminică, cînd eșiau oamenii din biserică, dl Mișu le-ar fi arătat în tinda bisericii steagul unguresc și a îndemnat pe oamei să scuipe pe el — zicînd că e spurcat, și a premers însuși cu pildă!.. Și că drept dovadă despre aceea, că ce om rău e dl Mișu, a spus că doar și acum e pus subt acuză pentru păcate politice!. (Procesul pentru cele scrise în „Libertatea“ despre aruncarea pietrii libertății). Și-a pus trei (3) martori.

Protocolul a fost înaintat din oficiu la solgăbirăiatul din Blaj, care apoi a pus zi de pertractare pe 22 Maiu n. cînd au fost adus nainte dl Mișu Ciufudeanu, dimpreună cu martorii puși de Hornár Șandor, și a fost și Șandor de față.

S'au ascultat întii mărturiile, cari au spus că nu știu nimic de cele înșirate de Hornár și că numai pe asta pot jura. Hornár Șandor schimba fețe. Apoi s'a ascultat și dl Mișu, care a spus că toate izvorăsc din jura ce i-o poartă acest om pătimaș.

Scrisorile s'au trimise la procuratura din Alba-Iulia, ca să cerceteze ea lucrul mai amănunțit, de oare-ce Hornár Șandor a zis, că își susține acuza și pe asta depune jurămînt!

Iată până la ce roluri de jos s'au scoborit unii dascăli „patriotizați“ chiar și de pe la școli încă ale noastre: să facă ei arătări asupra unor frați ai lor, pentru-că ar fi prea Români verzi!

Mare scufundare!

Din Blaj.

3/15 Maiu. — Steagul național flăcând peste ținuturi din virful unui puternic stejar din pădure. Goana contra aceluia.

Duminecă în 3/16 Maiu s'au împlinit șazeci-și-unu ani dela marea adunare a Românilor pe »Câmpul Libertății« lângă Blaj.

E doar cea mai mare adunare din cite a avut neamul românesc. Însămnătatea zilei de 3/15 Maiu 1848 e cunoscută de toți. Nouă nu ni-e îngăduit să vorbim sau să scriem mai pe larg despre ea, căci a o face aceasta, însămnă a ne deschide ușa pușcării, deoarece libertatea scrisului în țara noastră, pentru noi Români, e așa de restrânsă, încit puțin să îndrăznești cînd prinzi condeiul în mână...

În Țara liberă a fraților de dincolo, s'a sărbătorit și în acest an, mai frumos ca la noi, ziua de 3/15 Maiu și s'a vorbit despre însămnătatea acelei zile. La noi în țară însă, nu putem face așa ceva, pentru că nu ne îngăduie stăpînitorii zilei acestei țări nenorocite.

*

În Blaj a trecut ziua de 3/16 Maiu în »pace« (poate chiar mai mult ca pace), cu schimbarea, că în pădurea metropolitană de lângă Blaj, un Român oare-care, a înfipt pe un virf de stejar înalt, din mijlocul pădurii — un steag tricolor: roșu-galben-vînat, lung ca de 2 stîngini și jumătate, și lat ca de 2 metri și ceva! Steag mare, frumos. Fiind pădurea în nemijlocita apropiere a Blajului (peste Tirnavă) să putea vedea acest steag din toate părțile Blajului. Cu deosebire să vedea bine și frumos, cînd îl mișca vîntul. Multe inimi române au tresăltat la vederea lui. Îndeosebi studenții din Blaj, alergară în mai grabă mare la pădure să-l vadă din apropiere.

A stat puternicul steag frumos în pădure până aproape de amiază, cînd apoi au prins de veste și domni dela administrație, cari numai de cît au dat poruncă să se iee jos steagul și să fie dus la pretură (solgăbirăiat).

Toți gendarmii din Blaj s'au pus pe picior de ducă și, înarmați ca de bătae, au luat drumul spre pădure, unde au luat protocol la fața locului și au scris pe toți pe cîți iau găsit pe-acolo atunci. Iar după-ce au isprăvit aceasta, au poruncit celor de față, cari erau în număr mare, 2—300 inși, să părăsească numai decit acel loc, căci altcum să vor folosi de arme! Și puțin, foarte puțin a lipsit, până să se repețească scenele dela Cernova și Pânade. Anume: un tînăr iurist, Dregheciu, care era mai îndărăpt și pe care încă l'au huiduit cu vorbe aspre, a cutezat să spună gendarmilor, să nu alunge așa grozav publicul, căci fiind mulți și că-

rarea îngustă, nu să pot îndepărta așa iute cum doresc dumnialor. Și asta a fost de-ajuns, ca un gendarm să scoată sabia din teacă spre a-l lovi în cap, și alți doi gendarmi să prindă puștile în mâni și urlînd sălbatec, să zbere cît îi ținea gura, că: să fugă toți, căci altcum îi vor străpunge cu sulite!

S'a scăpat, numai cu puțin de nu a fost o vărsare de sînge nevinovat, căci în țară la noi gendarmii spre asta să cred chemați: a-și face bravuri prin silnicie asupra cetățenilor liberi!

Au oprit gendarmii cîți-va feciori din popor, pe cari apoi i-au rugat să se urce și să iee steagul jos.

Nici unul nu a voit!

Un fecior, care e pitar la metropolie, i-a răspuns gendarmului ce l'a rugat să-l iee:

— Sue-te și-l ia, dacă-ți trebuie!

Neafînd pe nime care să-i asculte, s'au dus 2 gendarmi cu un jurat din Blaj, un șuster nepriceput, care s'a lăsat să fie dus de gendarmi, pe teritoriul altei comune, căci pădurea aceea să ține de Ciufudiu și nu de Blaj, — s'au dus zic, în comuna Ciufudiu, unde cu primarul de acolo, căutînd au aflat un Țigan, care în sfîrșit pentru 2 coroane s'a urcat sus pe lemn și a coborît steagul jos. Român nu s'a aflat să o facă, cu toate că gendarmii făgăduiau mult! Iar după-ce au luat steagul, l'au pus în spatele Țiganului să-l ducă în Blaj la gendarmărie.

Intrînd în Blaj, unde i-au întîmpinat o mulțime de curioși, a zis un gendarm:

— Vedeți, cit spurcat este steagu asta? Nici un rumun nu pus muna pe el, che spurcat, numa Țigan pus muna!

Și cu aceasta s'a sfîrșit povestea bravurei, fără de care puteau trăi atît gendarmii, cît și ceialalți Unguri de aici.

Și acum curge cercetarea, ca să afle pe acel »păcătos«, care a îndrăznit să înfigă acel steag în pădure, și pe urmă, dacă-l vor afla, să-l pedepsească așa cum numai la noi în țară să știu pedepsi fapte de felul ăsta!

Să fi văzut, cu cît zel au alergat gendarmii și cum, sosiți la fața locului, gîfînd de oboseală și plini de sudori, au luat grăbit protocol!

Dar cînd niște mișei au aruncat cu dinamită »peatra Libertății« și »Crucea lui Iancu«, abia după amezai pe la orele trei s'au dus 2 gendarmi la fața locului, și nu au luat nici un protocol. Acum au dus cu ei pe hotarul altei comune și pe primarul orașului Blaj și pe juratul cel mare, niște slugi plecate și gata să facă tot ce li-să poruncește.

E foarte cu puțință că să afle pe cei-ce au pus steagul, pentru că — după cit aud, cercetarea curge cu mult zor.

Mișei, cari au sfărmat »Peatra Libertății« și »Crucea lui Iancu« — nici odată nu să vor afla, pentru-că cercetarea nu să urmează — la porunca procuraturii, care zice, că e cu puțință ca peatra și crucea să fi fost aruncate de păzitorilor, care e — Român!

Imc.

Correspondență.

Cricău, Maiu 1909.

Pentru popor.

Viața socială din comuna Cricău în anul acesta n'a fost așa de stînsă ca în anii trecuți, ci a luat alt avînt. Pe lângă prelegerile populare ținute în Februarie din partea trimișilor Asociațiunii (despărțămîntul Alba-Iulia), s'a arangiat pentru popor și o producțiune declamatorică cu elevii școlii gr. or., după care producțiune a urmat joc.

Atît la producțiune cît și la petrecere, a luat parte mult popor și întreaga inteligență română din loc. Oaspeți binevăzuți au fost: d-nul Enea P. Bota trimisul »Asociațiunii« și însoțitorii dsale.

Petrecerea aceasta a fost arangiată în folosul fondului »Bibliotecii parohiale gr. or. române« din loc.

S'au adunat 37 Cor. 20 fil., din care sumă subtrăgîndu-se cheltuețile, a rămas venit curat 26 Cor. 12 fil. Binevoitorilor suprasolvitor li-se aduc mulțămite.

Tot în folosul fondului amintit s'a arangiat și petrecerea din 12 și 13 Aprilie st. n. Intîia a fost arangiată pentru țărănime, ear a doua pentru inteligența din loc și jur. S'a predat pieza teatrală »Nepotul răsfățat« de A Kotzebue. Și una și alta au fost cît se poate de binecercetate, ceea-ce dovedește că atît pătura țărănească cît și cea inteligentă din jurul acesta e conștie de interesul ce trebuie se'l poarte cauzelor noastre culturale.

Nu pot trece cu vederea ca se nu aduc în numele comitetului arangiator mulțămite persoanelor debutante, cari din depărtări s'au grăbit a ne veni în ajutor. Primească și pe această cale sincere mulțămite și dreaptă recunoștință.

Venitul material de la petrecerile acestea a fost indestulitor, încasîndu-se în 12 Aprilie 31 Cor 20 fil., ear în 13 Aprilie 170 Cor. 90 fil., total 202 Cor. 10 fil. Venitul curat de la aceste petreceri din sărbătorile Paștilor, în sumă de 58 Cor. 68 fil., s'a alăturat iarăși la fondul numit.

Marinimoșilor domni, cari cu ocaziunea aceasta a. u binevoit a contribui cu suprasolviri, li-se aduc mulțămite.

George Muncușiu
paroch gr.-or., președintele comitetului.

*

Cîmpul Pânii, April 1909.

Amintiri dela o petrecere.

Soarele să plecase spre apus; în largul cerului albastru, cite un nor alb să mai trăgea prin aerul călduț de primăvară, mînat de un vînt ușor.

Era Dumineca Mironoșitelor; trenul fugea cu noi de-alungul Murașului pe un cîmp plin de verdeață »Cîmpul Pânii«. La Jibot ne dăm jos, căci aveam doară să mergem în satul din stînga, la Vinerea, la locul cu petrecerea. — Șuerătorul de-adineaori care ne adusese, s'a depărtat binișor, nu cumva să rămînă napoi de undele bătrînelui rîu, soațele de călătorie cu cari plecase de odată azi dimineață în răsăritul soarelui, și cari cu toată bună voință nu-l pot aștepta. Nici noi nu zăbovim mult și ne urcăm în alt tren, care avea să ne ducă la locul dorit. Ajungem. Priveliștea satului din afara încă îți spune că aici trebuie să locuiască Români harnici și vrednici.

Și ntr'adevăr nu ne înșelaram. De pe calea romantică intrarăm într'o stradă largă, curățică, cu case una ca una făcute bine. În dreapta și în stînga țărani frunțași țineau sfat; de-adragul săle-ascuți povețele. Privirile lor săndreptară spre noi, noi le mulțămim și ei să scoală de pe podmol și ne răspund cu binețe; ce să zici ca: oamenii de omenie în zi de sărbătoare. — La dreapta iată-ne ajunși la mîndra școală din această frunțase comună. Lume multă adunată înaintea ei, căci în încăperile acestui local avea doar să se înciripe petrecerea de seara. Din etajul școlii să auzeau vocile aranjatorilor, cari umblau ca albinele pentru a pune toate la cale bună. După o preumblare scurtă prin comună, luarăm o cină bună și apoi urcarăm treptele localului de petrecere. La oarele 8 sala de reprezentatie era țixittă de public; era toată inteligința din loc și multă și din jur, apoi țărani și țărance. — Așteptau cu toții începerea concertului. După vre-o citeva minute cortina făcută din mîndre covoare țărănești, să desface și corul înfiripat în pripă de învățătorii din jur sub conducerea inv. din loc N. Popovici, întonează »Imnul Unirei« însuffind în sufletele celor de față duhul unirii naționale! Tot acest grup decoriști ne-a cîntat cu destulă precisiune și alte cîntări tot atît de frumoase, intră altele »Auzi valea«, »Pic«. Laudă inv. conducător. Ce frumos ar suna însă cor bine organizat — din țărani de acolo! Indemn pe numitul înș. a-și lua osteneala ca pe viitor să desfăteze cu coriștii proprii, luați din tineretul de acolo! Mult a plăcut publicului și doina cîntată de tinerul inv. din Lančrăm Longin Bucur, cu o voce sonoră de tenor; reproduc ștropa intlic:

În grădină pe cărare
l'agubă că iarbai mare

De nu pot cîntînd a mere
La-ale mele floricele.
Să-le ud cu apă rece
Doară dorul îmi va trece!..

A fost viu aplaudat.

După aceasta ne-a delectat cu un solo de flaută dl Ardelean, însoțit de acompaniament de armoniu de inv. N. Popovici.

A urmat apoi piesa teatrală „Cinel-cinel» de V. Alexandri, jucată cu destulă pricepere de țărani din loc. S'a sfîrșit cu o horă veselă cîntată și jucată tot de ei, și pentru ai da o frumseță mai mare a fost iluminată de amîndouă părți ale bine cu toc bengalic.

Publicul s'a ridicat deplin mulțumit.

— A urmat adevărata petrecere, adică jocul. Fiind însă sa- lele prea mici pentru a încăpea toată țărănimea, s'a făcut rînduială ca țărani să aibă joc deosebit. Și s'a făcut o petrecere animată, mai mare dragul!

Țărani mai ales, simțindu-să în deplină libertate, înjghebară o învîrtită de-ți steleau ochii privindu-i în portul lor frumos, lucrat de mâinile istețe ale țărancelor. Pare că-ți era și sfială să intri între ei cu vestminte „nemțești“, nu cumva să strici farmecul curat al acestui port curat românesc! — În sală să prinseră cu toții în o horă veselă. S'a urmat cu Hațegane, Ardelene, Sirbe, Boston, Cuadril, ca de obicei. La miezul nopții s'a făcut o mică pauză, pentru a mai odichni nițel. O parte din inteligență a rămas la directorul școlii, iar alta ne-am dus la casa stimatului notar în penziune dl Herlea, unde am luat masa între cîntece și glume.

Apoi iar cu toții la sala de petrecere, unde și mai cu foc jucaram până în zorile dimineții, depărtîndu-ne cu cele mai dulci suveniri!...

inv. L.

NOUȚĂȚI

Reun. femeilor rom. din com. Hunedoarei.

Convocare.

Pe baza §§-lor 11. și 20., p. 8), din statute, membrele „Reuniunii femeilor române din comitatul Hunedoarei“, împreună cu toți cei-ce doresc spriginirea și înaintarea Reuniunii noastre, prin aceasta să învîtă a lua parte la

adunarea generală,

ce să va ținea în Deva, la 12 Iunie 1909, la 3 ore d. a., în localitățile „Casinei române“.

La ordinea de zi va fi, între alte obiecte, și alegerea comitetului, pe un nou period de trei ani.

Din ședința comitetului, ținută la 21 Martie 1909.

Elena Pop Hosszu-Longin,
prezidentă.

Dionisie Ardelean,
secretar.

Inteligența română din Deva în consfătuire a sa la 22 Mai a ho-

țarît, ca din privilegiul adunării gen. a Reuniunii femeilor din com., să aranjeze și o

petrecere de vară

care va fi urmată sara de un

concert

dat cu concursul *corului dela Blaj* de sub conducerea dlui profesor de muzică *Jacob Murășianu*. Vor fi și unele puncte de violină și declamări. Un program bogat și ales!

Spre ajungerea acestui scop s'a ales un comitet arangeator de 12 membri, sub președința dlui Dr. Iustin Pop, avocat.

Dar afară de aceste puncte de petrecere, adunarea însăși trebuie să atragă pe această zi la Deva pe cît mai multe membre ca și nemembre, pe toate Româncele și pe toți Românii înțelegători, căci între altele să va da samă de mersul Atelierului înființat de Reuniune la Orăștie, și în ființa acestui Atelier, noi vedem un început mult făgăduitor de industrie națională de casă, care vrednicește interesarea noastră a tuturor!

Dacă până acum, până Reuniunea înainta încă numai spre înființarea stațiunii a scopului său mare, spre adunarea de capital, unii-alții treceau mai ușor pe lingă adunările ei, — de aci încolo, cînd ea a început a-și traduce în fapte scopul său și a făcut un frumos și reușit început, dînd viață Atelierului din vorbă, ea are drept să ceară interesarea și spriginul nostru al tuturor!

Să ni-l arătăm din privilegiul adunării dela 12 Iunie, mergînd cît mai mulți, din orașe și dela sate, la adunare!

Inteligența dela sate ar putea implini aci o frumoasă chemare: să aducă din fiecare sat macar din cele ce nu-s prea depărtate, cite doi-trei țărani și țărance fruntașe, — cari să audă și ei de făptuirile Reuniunii și să ducă vestea ei fraților lor acasă. În mulți să va trezi mîndria de a-și trimite poate vre-o fată să vadă ori să învețe în atelierul acesta al Reuniunii, lucruri de războiu și de cusătorie și mai frumoase decum ele le știu face, și vor prinde voe a-și procura și ei pe viitor odoarele bisericesti, hainele pentru preoți, aci, de unde capătă lucru mai frumos și trainic ca dela agenții călători a firmelor streine.

Indemnăm drept aceea pe toți a purta interes adunării dela 12 Iunie dela Deva.

Căsătorie. Elena Fl. Preșmereanu și Iosif Oncu, căsătoriți. 9/22 Maiu 1909. Brașov-Budapesta.

O vorbă dreaptă spune ziarul unguresc „A nap“ dela 20 Mai, vorbind despre mersul trenurilor la noi în țară. Zice-că în privința asta păcatul e în înființarea capitalei țării, Budapesta, de unde să face pornirea trenurilor

în toate părțile prin țară. Iaca ce zice:

„Pe liniile ferate ungare incurcala e statornică. Trenurile întîrzie statornic. Și asta e firesc, căci ele nu numai sosesc colo și colo cu întîrziere, dar și pleacă cu întîrziere! Dacă plecarea trenului e însemnată pe ora 5.05 (adecă la ora 5 și 5 minute), călătorul năcăjit să fie de tot liniștit, că numerii să vor schimba minunat, în loc de ore 5.05, bunele trenuri bătrîne vor pleca la 5.50 (adeca cu trei sferturi de cias mai tîrziu!)

„Aceasta e adevărată bravură maghiară că trenul la noi „întîrzie“ chiar înainte de a fi plecat!“
Așa-i.

Fetele fumînd... Despre un obicei foarte urît ni-să scrie din *Sălcina-de-jos*. Ci-că acolo s'a lătit printre femeile din sat foarte tare obiceiul fumatului și al beuturii. Cînd ies dela biserică, umplu crișmele și beau și fumează din țigări, ca altfel bărbații! Și să iau la horit, că:

Las' să bem, că bani avem
Și mălaiu nu cumpărăm
Numai cite-o litră, două,
De-atît nu ne pasă nouă!..

Același lucru e și prin *Poșaga-de-jos*. Ci-că pipă aci femeile dela babe până la fetele cele în pâr. Și și prin celelalte sate din aceste părți. În comuna Lunca numai că nu-și pun pipa 'n gură, dar cu „spîț“ vezi pe destule, iar cu țigări în gură mai pe toate. De te duci la o petrecere, toate fetele's cu țigări în gură, ca domni prin cîntărlării... De să întilnește o fată cu un fecior, cea dintîi întrebare ce i-o pune e: „Ai să-mi dai o țigară?“ Ba-l și caută prin pozonare, de nu să grăbește a-i dal — Iarna prin șezători, cit torc cît să 'ntorc și trag din țigări, ba gustă și din glăjuță, și-apoi, trecînd la joc, în loc de descîntece frumoase, gingașe, le auzi pe unele căroră li-s'a suit în cap:

Las' să beau cite-un picuț
Că mă văd că n'am drăguț..

Portul vechiu încă-l părăsesc de-a binele. Să încarcă cu joljuri dela șetre și cu mreaje (pantlici) late, împeștritate, fără a să gîndi la adevărul din cîntecul:

„Ce hasnă că-i mreaja lată
Dacă nu-s boi în poiată
Ce hasnă că-i prima lungă
Dacă nu sunt boi s'o 'mpungă!..

Așa ne scrie un abonament al nostru din acele părți. Credem, că n'or fi nici pe acolo toate femeile și fetele așa. Dar obiceiul să vede că e prins, că altfel nu ar stîrni scîrba pe care o resimțim din scrisesele corespondentului nostru, că o are pentru putarea femeilor și fetelor chiar, față cu fumatul și trasul din glăjuță.

Nu ne putem din destul mira de acest lucru. Că el nu e numai urît, ci din cale-afară primojdios și păgubitor! Fumatul

bărbaților e și el o prostie mare, și o zvîrlire de bani în vînt. Ci lumea s'a deprins a-i vedea fumînd parcă e împăcată cu această risipă fără minte a lor, — dar o femeie cu pipa în gură, e un lucru scîrbos! Iar de mai și bea, ea e o nenorocire pe casa în care e! Vai de copilul născut din o mamă beutoare! El vine pe lume deja ca un nenorocit, cu singele otrăvit, aplicat spre toate relele, și va fi un decăzut, un prăpădit!

Nu putem din destul trimite sfat surorilor noastre din popor din părțile numite mai sus, să lase focului acel prost obicei, că acela nu e o „bravură“, ci o rușine, o crimă chiar, pentru viitoarele rînduri de oameni!

Cununie. Emilia Bena și Zachearie Tătar, anunță cununia lor religioasă, care va avea loc a doua zi de Rusalii, în biserică gr.-or. din Pianul-de-jos. Deal, — Pianul-inferior, în Maiu 1909.

Moarte. Victoria Dr. Ardelean născ. Hodoș, după grele suferințe, împărtășită și cu Sf. Taine, a răposat în Domnul în 22 Maiu n. în Chișineu. Odichnească cu dreptiil

Joc de cărți 3 zile și 3 nopți într'una! Și aceasta e o bravură mai nouă din Pesta. Zilele trecute un hotelier (făgădar, din Pesta, cu numele Sigmund Penner, și-a tras un glonț în cap, după-ce și-a perdut toată averea în un joc de cărți de 3 zile și 3 nopți cu alți 3 ortaci, crișmari și ei, din Pesta. Nenorocit a mers ca de trecere de vreme la vecinul său, Anton Stoianovici din altă stradă. Acesta a dat știre la alți doi făgădari cu care înjghebau ei cite-un joc zdravăn de cărți, să vie că Penner e aci. Aceia au venit ca corbi la pradă. Și au pornit jocul. Penner cîștigase la început bani frumoși. Atunci ortacii au început a-l omeni cu beutură și i-au dat până l'au amețit de-abinele. Și a început omul a juca de-a năroada și a perde din greu. Până ce și-a perdut toți banii ce-i avea, vre-o 1600 coroane. Atunci l'au mînat acasă după alți bani. El a mers și a mai adus tot ce a aflat. Ba, cu capul amețit cum era, a luat cu sine și toate lucrurile de aur și argint ale nevestei sale, ca să le aibă la vreme de lipsă. Și a perdut tot, bînd într'una ca de năcaz! Și-a pus apoi ciasul său de aur, lanțul, inelele, tot! Cînd a gătat și cu astea, l'au mînat să ceară împrumut. Și s'a dus cu capul umflat de beție și nesomn, la măcelarul dela care cumpăra el carne pentru ospătărie, și a luat și dela el cite sute a putut, apoi dela alți oameni cu cari avea legături, dela toți, — și a perdut și acești bani toți! Era a treia zi cînd nu mai avea nimic. Atunci a cerut or-

tacilor săi „imprumut“, dar ei nu i-au dat. A cerut să-l lase dar să joace pe credit, — dar ei i-au spus în limba lor de cărțași, că pe „hozom“ (pe aceea că „voiu aduce“) nu joacă cu el! Așazicind l'au dat acum afară dintre ei, ca pe un ne-trebnic, dacă nu mai avea bani.

Atunci nenorocitul a mers acasă și — s'a impușcat, că era cu totul nimic.

Seălzile dela Geoagiu au fost vindute de dl Fried, unei societăți din Pesta, cu 450.000 cor. Dela 1 Iunie noul stăpin deschide băile, arangiindu-le, pe rind, de nou, modern.

Kardos-ii Inghițiți de pământ! Să știe povestea băncii patriotice a Kardos-eștilor la Pesta. S'a dat peste cap, ruinind greu mulțime de lume ce le incredințase bani. Vre-o 4 frați Kardos, cari toți erau „directori“ la acea bancă, și unul din ei, candidat de deputat la Beiuș ca omul de încredere alui Kossuth în contra lui Dr. Lucaciu, — fusese puși în temniță, dar tribunalul, la judecată, a pus că nu e destul de dovedit că ei cu voia au făcut răul cel mare. Nu-i poate pedepsi. S'a dat recurs la Tablă. Zilele astea Tabla era să pertracteze și ea procesul. A citat pe eroi. Cind colo, ia-i de ai de undel l-a inghițit pământul! Atita de nevinovați s'au simțit, că n'au mai așteptat și judecata Tablei!... — Oare fericitul tribunal, ce i-a slobozit din caliscă, ce zice la asta?

Uelgașa, iertată. Să știe că Elena Abuceanu, o fată tineră și frumoasă din Lugoj, a ucis pe candidatul de avocat Dr. I. Cădăriu în ajunul nunții sale cu o altă fată. Ucisul amăgise fata și a trăit cu ea ani de zile tare bine, o și logodise, pe urmă părăsindu-o, s'a logodit cu alta. Simbăta trecută tribunalul din Lugoj a ținut judecată asupra fetei, și jurați a declarat-o nevinovată, și așa nu i-s'a dat nici o pedeapsă.

Petrecheri.

— Corpul inv. din Lan crăm invită la reprezentația teatrală împreună cu cîntări ce o va arangea a doua zi de Rusalii în localul școlii gr-or. române. Venitul curat e destinat în favorul școlii gr-or. române din loc.

— Meseriași români din Brad invită la Maiatul ce-l arangiază a doua zi de Rusalii în „Parcul

Orașului“, la caz de ploaie în grădină la „Coroană“. Venitul e destinat pentru înmulțirea fondului de ajutorare a învățăcelor și sodalilor meseriași români din Brad și pentru sporirea fondului de zestre pentru fetele sărace harnice, ce să mărită după meseriași.

— Corpul învățătoresc al școlii rom. gr-or. din Zlatna pofteste cu toată dragostea la producțiunea teatrală ce arangează cu elevii școlii în folosul bibliotecii școlare și ajutorarea elevilor săraci cu cărți, a treia-zi de Rusalii în pavilionul hotelului „Glück Auf“, cu ocaziunea conferențelor proeștești.

— Tinerii țărani români din Lupoaia (în Bihor) invită la Producțiunea declamtorică-teatrală împreună cu ans, care să va arangea la Sf. Const. și Elena în sala școlii profesionale. Venitul curat e destinat fondului de prevedere a elevilor cu recvizite școlastice.

— Reuniunea femeilor române din Abrud, Abrudsat și jur invită la Maiatul ce-l va arangea a doua zi de Rusalii în grădina dlui Inceze din Abrud. Venitul este destinat în favorul școlii Reuniunii.

Prețul bucatelor

prin piețele mai însemnate ale Ardealului, sunt în timpul de față:

Grâu: cor. 26—27—maja m.
Cucuruz: „ 14—1450 „ „
Ovăs: „ 15—16— „ „
Săcară: „ 17—18— „ „

În Budapesta toate sunt mai scumpe cu 2—3 cor. de maja m.

Fiind toate prețurile foarte urcate, abia să vor mai putea scumpi încă.

Cucuruzul da, pare că să va mai scumpi cu ceva.

POSTA REDACȚIEI

I. B. Acestea nu-s „poporale“ ci făurite de dta. Să vede îndată. Și le lipsește firescul și curgerea ușoară ca la poeziile aievea din popor. A scrie în felul poporului, e lucru peste măsură greu. Abia poeți geniali ca Eminescu izbutesc să scrie în o viață întreagă 2—3 poezii cu farmecul ca al poeziei poporale. Nu le putem folosi.

I. Gl. P. în Il. Mo. S'a primit tot.

Dlul Nic. Giurgiu Raicu în Bulzești. Colecția completă a „Tovărășiei“ nu v'o putem trimite. În schimb însă informațiile, ce le dorim le găsim în broșura „Legea tovarășilor“ care ți-se trimite cu posta.

Dlul Ioan Jugu în Bretea. Pentru statutele ce dorești scrie de-a dreptul la Paloș. Cred că le vei primi. Vă trimit și d'aici o carte cu informații. Salutări.

Dlul Badiu Dumitru. Nu știm despre ce declarație pomeniști. Scrie de-a dreptul dlui V. C. Osvadă în Hunedoara — ce dorești.

Dlul Vasiliu Iosoff în Fof. Scrie Te rog pentru gunoiu artificial la „Mezőgazdák szövetsége“, Budapesta, deunde primești toate informațiile și prețul dorit.

Dlul Dumitru C. (abonat 2973). Urloierul trebuie plătit. Punerea aceluia însă trebuie să se întimple prin reprezentanța comunală. Carte pentru stupărit găsești la dl Romul Simu, Sibiu (la „asociațiune“) iar pentru comăsări la Librăria arhidieceșană tot în Sibiu.

Dlul Teodor Manuil în Cr. Locurile pleșuve trebuie lăsate să fie împădurite. Faceți adunare și hotărâți că în urma provocării puneți la îndemină locurile pleșuve, dar totodată spuneți hotărît că dreptul de proprietate îl susțineți. Asta o comunicați în scris cu com. adm. și atunci nu e nici o primejdie.

I. O. P. abon. 79. Scrie la I. Schanreck în Sárközujlak (comitatul Sătmar). Scrie-i pe larg tot și cere să-ți facă prețul ierbii.

Dlul V. Păpăză. Scrie la Vásársarnok în Budapesta.

Dlul I. M. în Gârbova. Spune-ți numele altcum nu răspundem.

Dlul Valeriu Pop, econ. în Rodna. Ca să putem ști cum stă lucrul trimite la adresa V. C. Osvadă în Hunedoara (Vajdahunyad) o mustră din invenția Dtalé. Trimiteți-l neplătit. Aici îl plătim. Dacă e bun poate să facem tîrg.

Dlul Nicolae Perv, ab. 3300. Nu știm nici noi.

Dr. A. Crăciunescu iarna în Abbazia — reîntorcîndu-să din călătoria de studii, va continua în decursul sezonului de vară (Mai—Septembrie) praxa medicală în **Băile-Erculane** l. Mehadia. (378) 1—1

Candidat de avocat.

Caut un candidat de avocat cu praxă bună. Postul și-l poate ocupa imediat, însă cel mai tîrziu cu 1 Iulie n. a. c.

Condițiuni conform înțelegerii.

Dr. Victor Bontescu, (381) 1—3 avocat, Hațeg (Hátszeg).

Publicațiune de licitație!

Să aduce la cunoștința celor interesați, că pădurea de brad a bisericii și școlii din comuna Bucium-Muntari, în mărime de 25 jughere cat. să va vinde pe cale licitațiunei publice în **4 Iunie st. n. 1909** în localul școlii române gr-or. din Bucium sat.

Prețul de strigare: 16030 cor. Doritorii de a participa la licitație au a depune 10% vadiu în bani gata sau hirtii de valoare; să primesc și oferte în scris. (373) 2—2

Licitația s'a aminat pe ziua de 4 Iunie n. Bucium-Muntari, la 15 Maiu 1909 st. n.

Nicolae Ciama prim epitrop.

Asigurări

contra

pagubelor de grindină (pentru batere de piatră)

să fac la administrația foi noastre. Să primește în asigurare mai ales grîu și cucuruz. Cine vrea, plătește la primirea contractului, cine nu, va plăti numai după secere, prin Septembrie, dînd până atunci cambiu.

A să scrie la: **Administrația foii „Libertatea“**, care vă dă deslușirile de lipsă.

Econoamă!

Un măiestru Român dela oraș, caută o **econoamă, fără copii**; să aibă etatea dela 30—40 ani. — **Româncele vor fi preferate în rîndul întîiu.**

E măiestru cu venite bune. Informații dă administrația acestei foi. (370) 2—3

2 învățăcei

găsesc îndată aplicare la subscrisul. Etate de 14—15 ani.

Să cunoască cetitul și scrisul bine!

Băgați pe 4 ani ca învățăcei îi îmbrac eu, pe 3 ani au să-i îmbrace părinții.

Lazar Radu

măestru ferar în Binținți, l. Orăștie. Benczencz p Szászváros. (366) 3—3

Om din patrie să bea numai ape din Ungaria!

Institutul pentru circulația și exportul de APE MINERALE UNGARE societate pe acții în Budapest V., Băthori-utca 5-ik szám.

— „Magyar ásványvíz forgalmi és kiviteli részvénytársaság Budapest, V., Băthory-utca 5. szám.“ — aduce în circulațiune exclusiv numai ape minerale naturale ungare!

Și anume apă de:

Borszék izvorul Boldizsár, contra morb invecitat de stomac.
Borszék izvorul principal, regina apelor miner.
Borszék izv. Kossuth, contra lipsei de sînge.
Matild de Bodok apă acră alcalică.
Baross, contra boalei de rinichi.

Borhegyi, minător al udului.
De Boholt, răcoritoare.
De Vâlcele (Előpatak) contra gălbînării.
Felsőrákosi Maria, contra boalei de grumaz.
Harghataliget, răcoritoare.

Horgász, făcînd poftă.
Casson-Salutaris.
Répati, distinsă.
Selter-săcuiesc, contra boli vechi de stomac.
Stojka, contra morbului de zăhar.

(306) **întrebă-ți medicul și-ți va spune, că: apa acră naturală** are putere de vindecare și gust bun, ce nu să poate asemăna cu a apei acre măestrite! 9—18

Cu ape minerale ungare de-ale noastre, pot fi înlocuite aproape toate apele minerale din afară!

Depozit la: **HERMANN NUSSBAUM, in Deva.**

Anunț de căsătorie!

Un minieru în etate de 30 de ani care câștigă lunar 100—110 cor. dorește a să căsători cu o văduvă fără copii sau fată mai înaintată în vîrstă, care nu din scopul că numai să fie măritată, fără sperează după un viitoriu fericit și după un bărbat bun; confesiune nu hotărăște, să cere ca să aibă și ea ceva zestre. (371) 2—3

Cine dorește, să scrie sub anonimul »Minieru« la administrația foii care le va trimite la locul lor.

Un locomobil (mașină de vapor)

puțin folosit dar în bună stare, 6 cai putere, lăsat pe 6 atmosfere, să află de vânzare cu preț foarte redus, în:

Atelierul de mașini a lui **Eugen Nicola,**
(363) 4—10 *Blaj, (Balázsfalva).*

O domnișoară

să primește, la un post de încredere, în prăvălia de modă a subscrișului. Etate 18—30 ani.

Tot aci să primește **un învățăcel.**

A să adresa la:
(379) 1—1 **Schuster Șandor,** comerciant în **Déva.**

Atelier de încălțăminte

Ioan Hândoreanu
Poiana (Pojána, Szeben m.)

Subsemnatul am onoare a recomanda onor. public atelierul meu din Poiana, precum și marele **depozit de încălțăminte gata,** din materialul cel mai bun și cu prețurile cele mai ef-tine, astfel, că onor. clienți vor rămînea pe deplin mulțumiți.

Cu deosebită stimă
(372) 2—3 **Ioan Hândoreanu,** măestru păpușar în Poiana, (Pojána, Szeben m.)

Obede

mari, pentru cară, uscate din lernn de fag, — să află de vânzare la subscrișul. Am 800 de bucăți. (365) 3—3

Doritorii a le avea, să se adreseze de-adreptul la:

Petru Tămășoiu
înv. în Costești, l. Orăștie
(Kosztész, u. p. Szászváros).

2 tauri Pinzgau soi

curat de cite 2 ani, să află de vânzare la subscrișul:

Const. de Colbazi
Spring u. p. Koneza. (368) 3—3

Vin bun!

La subscrișul să găsește de vânzare vin de *calitatea cea mai fină,* produs pe *coastele dela Șiria (Világos),* și anume:

RIZLING curat, **ROUZÉ,** **SCADERCA** și **MUSTAFER,** foarte bine îngrijit! Să vinde dela 50 litri în sus, anume:

Mustarfer mestecat, cu 37 cor. hecto; Rizling și RouzÉ și Scaderca, tot mestecat, cu **39 cor. hectolitru.**

Rizling și RouzÉ dat deosebit, curat, cu 45 cor. hecto.

E vin de deal, nu de grădină, ori cîmpie! Fără drojdii!

Pentru ori-ce informații mai de aproape, vă adresați la vinzătorul:

Petru Benea,
proprietar de vii în Világos,
(349) 6—10 *comit. Arad.*

„Lumina“

Inst. de cred. și ec. soc. pe acții în Sibiiu.

Avem onoare a aduce la cunoștința on. public, că banca culturală „LUMINA“ cu sediul în Sibiiu (Nagyszeben), Str. Cîsnădiei Nr. 7, și-a început activitatea cu ziua de 1 Maiu 1909 n.

Banca „Lumina“ să ocupă cu toate operațiunile de bancă și în deosebi acordă împrumuturi:

- a) personale, pe lângă obligațiuni cu caveti,
- b) cambiale cu 2 giranți sau cavneți,
- c) cambiale cu acoperire hipotecare,
- d) hipotecare simple sau de alt soi,
- e) pe efecte sau prețioase
- f) cumpără și vinde efecte publice,
- g) cumpără și vinde monede
- h) acoardă împrumuturi pe produse,
- i) indeplinște afaceri de incaso sau alte afaceri de bancă,
- j) acordă credite de cont-curent pe lângă cuvenita garanție.

Banca «Lumina» primește depuneri spre fructificare cu 4 $\frac{1}{2}$ % fără abzicere, cu 4 $\frac{1}{2}$ %, cu termen de abzicere 15 zile, și cu 5% pentru depuneri mai mari, cu termen de abzicere de cel puțin 6 luni. Depunerile corporațiunilor să primesc cu 5%. Darea după depuneri o plătește institutul.

Cu tot respectul cerem sprijinul onoratului public
(377) 1—10. **Directiunea.**

Franzelărie

română în Blaj.

Aduc la cunoștința onoratului public din Blaj și jur, că mi-am deschis în Blaj franzelărie: (coacere de **cornuri** (chifle), **franzele** (jimble) și de **pâne.**

Primesc îndată în franzelăria mea

doi învățacei

din casă, bună de 14—15 ani în vîrstă.

Rog onoratul public pentru binevoitorul sprijin! (354) 4—4

Petru Moga,
franzelar în Blaj (Balázsfalva).

Casă de vânzare.

Casa din strada Cîmpului Nr. 3 în Orăștie, — stînd din 3 odăi și cugnă, grajd, șopruri, grădină, fîntină, etc., — e de vânzare din mână liberă.

Pentru știre mai de aproape a să adresa în casa însași, sau la administrația foii. (380) 1—3

Subscrișul aduc la cunoștința publică, că mi-am deschis în **Alba-Iulia** Strada Sárdi 12, atelier de **văpsitorie**

pentru lucruri de măsur: **uși, ferești și mobile,** lucru în oleiu. Material solid, prețuri reduse!

Ioan Popovici, măestru vopsitor în Alba-Iulia (369) (Gyulafehérvár, str. Sárdi 12). 3—3

Cine dorește călătorie — bună și iute —

— de plăcere în

6 zile la America

acela să ceară îndrumări românești dela

Falk și Comp.

Cancelarie românească

HAMBURG

Raboisen 30.

(325) 10—26

PENTRU ECONOMI!

Cel mai bun mijloc pentru: **stropirea viilor, ba și a pomilor**

să capătă la apotecarul

Cornel Demeter din **Orăștie — Szászváros** (lingă bisericile evang. reformate), și anume:

Peronospin-ul!

E mijloc aplicat cu cel mai mare folos la stropirea viilor, în contra *peronosporiei* (a „manei“ care uscă viia).

E neasămănat cu mult mai bun și mai ieftin în folosință „PERONOSPINUL“ decît piatra-vînată!

Cu „Peronospinul“ stropind viia, pui la 1 hectolitru de apă praf de 50 fil., pecînd piatra-vînată trebuie să pui de 1 cor. 60 fil., fiind piatra-vînată foarte scumpă.

Ca fiește-care proprietar de viie să poată capătă numai adevăratul „Peronospin“, fac și ușurarea aceea, că deja la comande de 10 pachete, îl trimit *francat.*

Prin întrebuintarea „Peronospin“-ului, viia va fi hotărit mai frumoasă, boabele de struguri mai mustoase și asttel *roada de vin mai bogată!* Experiența a dovedit, că prin folosirea pietrii-vinete, nu să ajung aceste roduri, — poate pentru aceea, că piatra-vînată verzește peste măsură frunzele și prin asta zbea din puterea și suc viței! Praful de stropit al meu, „Peronospin“-ul, face vița mai plină de viață și mai asigurată contra boalei de peronosperă (mană). Prețul unui pachet este 50 fil. „Peronospinul“ este deja de 7 ani în întrebuintare cu cea mai frumoasă izbîndă!

Folosul „Peronospinul“-ui s'a dovedit și la stropirea pomilor, mai ales a pomilor tineri, cruzi, pentru a-i scuti de felurile musculițe și gingăanii ce-i opăcesc în desvoltare! (355) 5—6

Revinzătorii, comercianții, capătă r a b a t.

A să cere la: **CORNEL DEMETER,** apotecar în **Orăștie—Szászváros.**

Pentru cultivătorii de vii.

Recomandăm proprietarilor de vii cu toată căldura tovarășia românească „MUGURUL“ însoțire economică-comercială în Elisabetopol (Erzsébetváros) care vinde (177) 17—25

altoi de viță de viie de toate speciile, precum și

viță americană,

cu și fără rădăcină, și, la dorință, însoțirea dă instrucție gratis ori-cui în toate ramurile culturei de viie.

CINE VOESTE A ZIDI

case nouă, și dorește a avea *lucru bun de măsar*, (timplar) ca: Uși, ferești, padimente, aranjamente în școale și biserici, și altele, — să nu întârzie a cerceta atelierul subscrisului — unde s'au gătit cele mai multe lucrări atât la case particulare, cit și pentru școli și biserici!

Rog onor. public român, și onoratele comitete parohiale, a să adresa cu toată încrederea la mine, asigurându-mi că pe lângă *prețuri moderate*, le dau *lucru bun și solid*, — punind mare grijă și pentru transportul lucrului pe unde ar fi de transportat.

7-24 Dumitru Martin, măestru timplar (măsar) în Orăștie, (268) (Szászváros).

La apotecarul CORNEL DEMETER

în Orăștie—Szászváros (lângă bisericile evang. reform.) să capătă următoarele preparate de bun renume:

Preparate cosmetice. Pentru frumuseță și curățenie!

Cream de benzoe mygdale, care servește pentru conservarea, înfrumusețarea și albirea mânilor și feței, dînd totodată și o fineță deosebită! *Delătorează tot felul de necurățenii de pe mână și față, precum: pete, bubife, zgrăbunțe, pistenii (mitesser), precum netezește și zbriciturile.* Conținut nesticăcios pentru față și mâni. Prețul 60 fileri.

Săpunul de benzoe mygdale, un săpun excelent pentru toilette. E preparat din ingredientii foarte fine, și din mirosuri plăcute de flori. Albește și netezește pielea! Prețul 70 fileri.

Poudre-Veturien. Acopere foarte bine, încît nici nu să observă că fața este pudrată. Intrebuițată pudra cu creamul de benzoe mygdale, scutește de urmările neplăcute, ce altcum ar cauza vîntul și razele soarelui! Este în culoare albă, roză și galbenă. Prețul 1 cor.

Veturien-Parfeum. Veravioletta, cel mai fin parfum de viole, lăcrămioare și scumpie (iorgovan). Prețul 1 coroană 60 fileri. „Ideal“, cel mai nou parfum. Prețul 2 coroane.

Apa de gură „Cremier“. (Albă sau roșie). Prin întrebuițarea apei acesteia nu devin dinții găunoși, — să delătorează durerea dinților, și să întărească dinții și gingiile! Să delătorească mirosul neplăcut și greu din gură! Prin întrebuițarea apei acesteia cu pravul de dinți „Cremier“, devin dinții foarte frumoși, albi! Prețul 80 fileri.

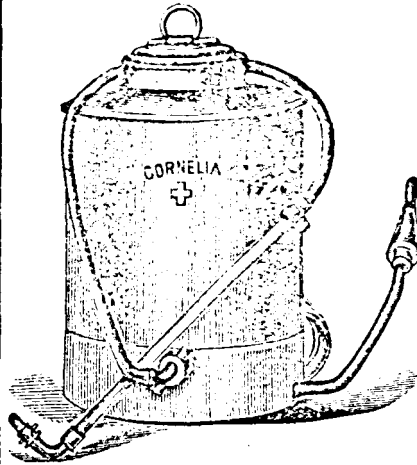
Pravul de dinți „Cremier“, prin întrebuițarea căruia devin dinții frumoși și albi. Prețul 70 fileri. *Perii de dinți, fine.* Alegere mare, în diferite prețuri. *Esență de China:* contra căderii părului, cu rezultat foarte bun. Prețul 1 cor. 40 fil. *China tannopomada:* pentru creșterea părului. Prețul 70 fil. *Oleu de nucă:* extract de nuca oleica, pentru conservarea părului. 1 sticlă 80 fileri.

Syrup de zmeură! Curat numai din suc de zmeură de pe munte, preparat cu zahăr rafinat, 1 pachet postal de 5 kilo: 6 cor. 50 fil.

Grijiți această listă de prețuri ca la caz de lipsă să aveți adresa corespunzătoare. (341) 5-10

VICTOR DAHINTEN, neguțătorie de fer

în ALBA-IULIA, lângă Fîntînă.

Recomand marele meu depozit în pușculițe (sprîțuri) de peronospora, de cele mai bune, și pe așteptare (accept) până în 1 Noemvrie, dela K. 20-58 per bucată, cum și toate soiurile de articli de fer și oțel, fere de plug, osii, cuptoare, șparherduri, și-roațe, cuie, pene de fer, trestie de stucatură, vase de culină, revolvere, patroane, coase, lopeți, articli de gumi și mașini economice, etc., toate de calitatea cea mai bună și cu prețurile cele mai ieftine.

(358) Cu distinsă stimă 5-5 VICTOR DAHINTEN.

HANS STEPHANI

Hotel „Transsylvania“ Orăștie—Szászváros.

T. P. Am onoare a atrage atențiunea. Onor. public asupra *vinurilor* mele curate și excelente ardelenesti, pe care le recomand a le intrebuița în deosebit cu ocaziunea nunțiilor, botzelor, festivităților, etc., cu următoarele prețuri:

Vinuri din a. 1908, la cumpărare de 60-70 lit. 36 fl. litrul
" " " 1907, " " " " " " " 38 " "
" " " 1906, " " " " " " " 40 " "

Risling, Seauvignon, Traminer sau Ruhländer, etc., dela 60 fileri în sus litrul, măsurat, ceva mai scump.

În Hotel să află în totdeauna chilii (odăi) pentru noapte, cu prețuri foarte solide: 1 odaie dela 1-20 până la 3 coroane.

Cost în abonament, în hotel sau dus acasă, cu 20 fl. pe lună amiaz și cină; sau numai amiaza cu 12 fl.

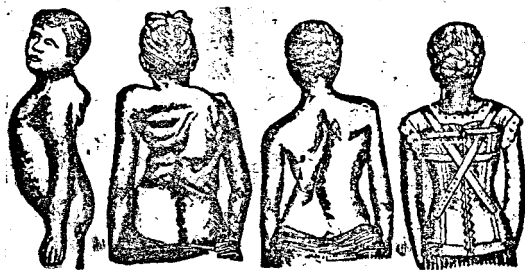
Rugînd on. public pentru binevoitor sprigin!

Cu stima Hans Stephani, hotelier.

(326) 10-15

Mamelor! Păziți-vă copiii de strîmbarea spatelor!

Nu mai este strîmbare de spate,

dacă folosești corsetul spriginitor orthopedic, recomandat prin medici distinsi și neajuns! *E fabulos de ușor și igienic. Copere toată strîmbarea, fără a pune vată.* E unealtă neapărat de lipsă pentru copii de școală amenințați a să desvolta strîmb. — În institutul meu pentru îndreptarea trupului, să pregătesc de 30 ani, în execuție tehnică perfectă și cu prețuri moderate:

finătoare drept; aparate de umblat; picioare și mâni măestrite, și legătorele-Keleti de vătămătură și de pîntece, patente ces. și reg.

Nou! Ciorap de gummi pentru vine lărgite!, fără cusătură, — și ori-ce unelte pentru îngrijirea bolnavilor.

(220) Catalog ilustrat franco și gratis. 21-52 I. KELETI fabricant chirurgic de unelte pentru legături artificiale Budapesta, V. Koronaherczeg u. 17.

Atențiune!

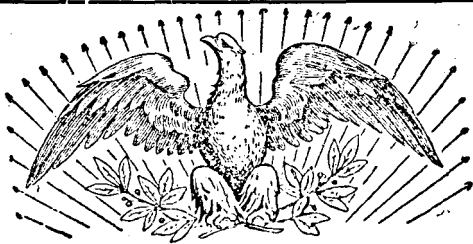
Nu-ți comanda altoi de viie, mlădițe de viie, până nu ceri catalogul cu prețuri dela mine! Miia de altoi cu rădăcină 140 cor., soiul Delawre 100 cor. miia.

Adresa: SZIGYARTÓ NAGY MIHÁLY Felső-Szeged, Somogy megye.

(227) 25-25.

DE CE

sufăr miile de bolnavi și dureri pentru a căror tămăduire este leac sigur? Nu trebuie să-și peardă nădejdea tămăduirii numai pentru-că n'au ajuns rezultat cu felurite leacuri zise bune, dar rămase fără efect. Miile de bolnavi vindecați dovedesc cu vorba și în scris, că folosînd după prescripția medicală aparatul Electro-Vitalizer, s'au tămăduit de boale de cari în zadar și-au căutat ani de zile tămăduire altfel.

S'a dovedit ca distinsă cura electrică la nervozitate, slăbice de nervi, reumă, dureri de cap și spate, boale nervoase de stomac, mațe, inimă, anemie și ori-ce fel de slăbice! Despte acest fel de vindecare și despre aparatul Electro-Vitalizer, dă deslășiri amănunțite cărticica „Cura Modernă Electrică“, despre

pe care o trimite gratis și franco în covertă ori-cărui care, scriînd că a cetit despre ea în toaia aceasta, o cerc dela institutul de ord. medicală ELECTRO-VITALIZER Budapest IV. Károly k. 2. félelmel. 60.

Cupon pentru carto gratis! Tao-și trimite!

Inst. medical „Electro-Vitalizer“ Budapest IV. Károly k. 2. félelmel. 60.

Rog a-mi trimite, franco, Inchis, cartea despre „Cura modernă electrică“, pentru bărbați ori pentru femci.

Numele ..... Comuna și posta .....

Cea mai bună coasă în lume

este coasa de oțel de St. Anton și să capătă numai dela: Coasa de oțel de tun „St. Anton“ să fabrică din oțel de tun mestecat cu cel mai nobil metal special, secretul fabricii.

500 de coroane plătesc celui-ce este în stare să arate o coasă de oțel de tun „St. Anton“ cumpărată dela altă firmă!

1000 de coroane plătesc celui-găsete între 100 de coase de tun „St. Anton“ 2 rele. Cel-ce dorește o coasă bună și de încredere, să nu cumpere până nu cere cu o corespondență, dela vestita firmă de sus, catalogul ilustrat, care să trimite gratis și franco. Lunile de față sunt cele mai potrivite pentru adunarea de comande. Cel-ce adună comanda primește rabat! Garanție deplină. La 10 bucați, o coasă să dă în cinste!

Serviciu conștientios! Mii de scrisori de recunoștință și comande renoite să pot arăta și pune la dispoziție ori-cui.

Brici de oțel de diamant eu garanță de 5 ani, costă 1 fl. 50 cruceri.

(375) 1-6